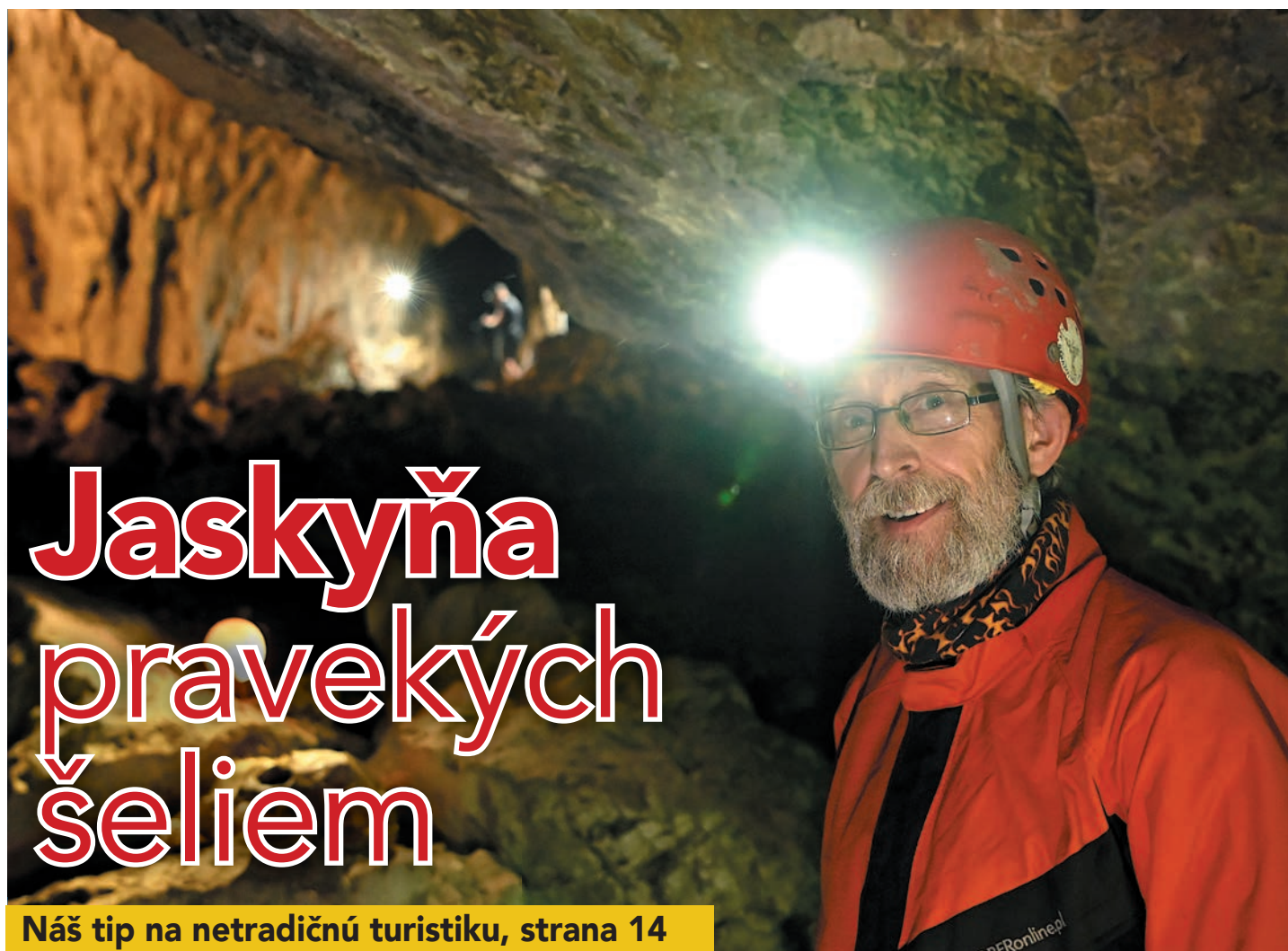

Dvojmesačník, september – október 2020

Trenčín región ^{IV/V}

číslo 4
ročník 5

Jaskyňa pravekých šeliem

Náš tip na netradičnú turistiku, strana 14

Predstavujeme

Trenčín a okolie

strana 4 – 5

Turistická polícia

Komplet ponuka až na počasie

strana 6 – 7

Na konci kraja

Pri tlstom buku

strana 9 – 11

ISSN 2453-7942
9 772453 794003

26 >

Toto leto doma

Začiatok tohto školského roka sa odrátával slávnostnejšie, ako býva čakanie na Nový rok. V rodinách,

kde majú doma starších žiakov a študentov, možno aj „buchlo nealkoholické šampanské“. Uplynulé prázdniny totiž boli úplne iné. Netradičné, dlhé, domáce aj povinné – niekde trvali aj pol roka. Klasické dva letné mesiace boli príveskom takmer polročného „oddychu“ od školy.

Moja práca má zvyčajne „žatvu“ v lete. Festivaly, akcie, koncerty, kultúrne či športové podujatia, to všetko fotografi a novinári zachytia a posúvajú čitateľom. Toto leto som bol doma, bez žatvy. Letných akcií bolo ako šafranu a tie, čo aj boli, mali „opatrný charakter“. I keď sa hovorilo o uvoľňovaní, ľudia mali pred hromadnými podujatiami rešpekt.

V lete som mal viac času a odbehol som aj ZA HRANICE... nášho kraja. Vyskúšal som obmenu našej Vrchárskej koruny Trenčianska (VKT) a skúsil som tatranskú výzvu Doby Tatry. Princíp je rovnaký – navštíviť určené vrcholy a odfotiť sa na nich. Keďže sme sa do Tatier dopravili len na otočku, bolo to náročné. Na instagrame som tiež sledoval „borcov“, ktorí sa odhodlali na našu VKT. Buď išlo o sólo výlety, alebo to poňali ako „výzvu doliny“ a naraz prešli rovno niekoľko vrcholov. Klobúk dolu pred všetkými. Aj tými, ktorí si vyskúšali novú výzvu Štúr túr. Mnohí z vás určite navštívili aj naše hrady. Čachtice, Beckov, Trenčín či Uhrovec pripravili pre turistov zaujímavé podujatia pri zachovaní bezpečnosti a hygienických opatrení. Aj preto ma zaskočila informácia, že niekto mal „silné nutkanie“ zničiť čachtickú železnú pannu. Našťastie sa našli dobrovoľníci, ktorí pomohli s jej opravou. Verím, že ak naši kultúrnici a pracovníci v turistickom ruchu prežili túto sezónu, prežijú už všetko. Prijemné čítanie.

Radovan Stoklasa, šéfredaktor

Pohoda 2020 trvala 5 rokov a 7 mesiacov

Letisko rezervované, umelci tiež. Len diváci museli ostať doma. Tohtoročná Pohoda bola iná, ale jej „verní“ boli radi aj za takú. Pohoda 2020 sa totiž preniesla do online priestoru a dostala názov POHODA IN THE AIR.

Kapely, sólisti, herci, diskusia, vizuálne umenie či performance... Nič z toho nechýbalo. Domáci a českí interpreti prišli do Trenčína a program odohrali na letiskovej ploche. Zahraniční svoje videá vopred nahrali. „Sme nadšení, čo všetko sa podarilo. Každý umelec k tomu

pristúpil inak a je to aj vidno: rovnaké zadanie, iný výstup. Čo sa týka koncertov, streamovali sme ich na hlavnej aj vedľajšej stránke,“ opísal trochu inú Pohodu na poloprázdnom letisku jej zakladateľ Michal Kaščák. Speváčka Dorota Nvotová zazila pár rokov bez Pohody, tohtoročnú online verziu otvárala. „Ani neviem, či to je, alebo nie je Pohoda. Ale teším sa, že je to niečo nové, nová výzva,“ neskrývala rozčarovanie živelná speváčka. Partnera jej robil Milan Lasica, ktorého vždy fascinovalo, ako sa na jedno mies-

to zmestí toľko ľudí. „Teraz tí ľudia chýbajú, ale všetko funguje tak isto. Bez obecnstva sa robí ťažko, ale radi to spravíme pre tých, ktorí sa na to budú VRAJ dívať. Lebo ja absolútne nechápem, ako sa to dostane k divákovi,“ povedal krátko pred vystúpením Lasica.

Ich vystúpenie bolo suverénne najsledovanejším streamom pohodového víkend. „Pohoda in the Air priniesla divákovi 27 hodín a 21 minút obsahu. Desiatky tisíc ľudí strávili jej sledovaním vyše tri milióny minút, čo je vyše 50-tisíc hodín, alebo ak chcete päť rokov a sedem mesiacov. Na technickom zabezpečení live prenosu pracovalo 9 režisér, 35 kameramanov, 7 zvukárov a desiatky technikov,“ zhrnuli organizátori na záver. Festival Pohoda 2021 sa opäť naživo na trenčianskom letisku uskutoční 8. – 10. júla 2021.

(gas)

Rekord už pred štartom ŠTÚR TÚR

Letné mesiace oživila milovníkom turistiky, prírody a histórie v našom kraji súťaž ŠTÚR TÚR.

Jej aktérov a priaznivcov ste spoznali podľa multifunkčnej šatky s grafikou súťažných lokalít a so štúrovskými fúzmi. Hra ich zaviedla na miesta, ktoré obľuboval Ľudovít Štúr, ale aj do lokalít, ktoré by v bežnom cestovateľskom zápisníku nemali chýbať.

„ŠTÚR TÚR je unikátny projekt, zameraný špeciálne na rodiny s deťmi. Počas dvoch súťažných mesiacov spoločne navštívili desať známych i menej známych lokalít v Trenčianskom kraji. Na týchto miestach sa odfotili s našou šatkou, ktorú automaticky dostali pri registrácii. Následne, po zaslaní všetkých 10 fotografií, boli zaradení do zberovania o ro-

dinný wellness pobyt v Termáloch Malé Bielice. O súťaž bol veľký záujem už pred jej spustením, celkovo sa do súťaže prihlásilo viac ako 630 účastníkov, a to nielen z trenčianskeho regiónu, ale i z Bratislavského, Banskobystrického či Košického kraja,“ povedal predseda KOCR Trenčín región Juraj Gerlici.

Ako ďalej informoval, „úspešní cestovatelia, ktorí zvládnu navští-

viť všetky lokality a splnia podmienky súťaže, získajú pamiatku v podobe štýlového trička. Okrem hlavnej ceny majú súťažiaci možnosť získať i špeciálnu odmenu, ktorou sú wellness vstupy do Termálov Malé Bielice. “ Medzi lokalitami túr po Trenčianskom kraji figurujú hrady, rozhľadne, vyhliadky či náučné chodníky a pozrieť sa na ne môžete aj po skončení súťaže. (ro)

Spoločná podpora kultúrneho dedičstva regiónu

Podporiť nehmotné kultúrne dedičstvo by po novom mali súkromný a verejný sektor spoločne. Plán spolupráce vychádza zo skutočnosti, že v trenčianskom regióne dlhodobo pôsobia skúsení ľudia a organizácie, ktoré rozvíjajú a zachovávajú kultúrne dedičstvo. Na druhej strane sú nové iniciatívy a projekty, ktoré dávajú možnosť

výmeny skúseností, konzultácií a nasmerovania na vhodné formy financovania.

Odbornú základňu pre regionálnu podporu vytvorila Slovenská obchodná a priemyselná komora (SOPK) – Trenčianska regionálna komora a Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región. „Firmy ako zástupcovia súkromného sektora by mali začať

podporovať nehmotné kultúrne dedičstvo. V rámci projektu sa otvárajú nové možnosti financovania a podpory, ale zároveň i marketingu, napríklad alternatívne spôsoby typu crowdfunding, ktorý bol v tomto projekte testovaný,“ priblížil Ján Václav, riaditeľ Trenčianskej regionálnej obchodnej komory.

Strategickými výzvami pre región sú podpora podujatí, ktoré prezentujú jeho kultúrne dedičstvo, a ich citlivé prepojenie s celoživotným vzdelávaním, kreatívnym priemyslom a cestovným ruchom. „Po absolvovaní zahraničných stretnutí a workshopov v rámci projektu si viac uvedomujeme dôležitosť zapojenia súkromného sektora a verejnosti do podpory podujatí, čo na Slovensku, v porovnaní s inými krajinami, zatiaľ absentuje,“ povedala výkonná riaditeľka KOCR Trenčín región Eva Frývaldská.

Memorandum o spolupráci so spomínanými organizáciami zatiaľ podpísali Hrad Beckov, z. z. p. o., CULTURAL HERITAGE CONSULTING, s. r. o. a Agentúra SOPK pre rozvoj trenčianskeho regiónu n. o. (hru)

O histórii kraja v piatich jazykoch

Stručnú históriu o mohyle M. R. Štefánika, Čachtickom hrade a ďalších ôsmich pamiatkach si už dva roky môžete vypočuť vďaka audionahrávkam. Nájdete ich na stránke www.trencinregion.sk, ale aj na samotných turistických miestach.

Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región vytvorila aj unikátne tabuľky s QR kódom, vďaka ktorým sa môžete započúvať do histórie na väčšine hradov v Trenčianskom kraji. Novinkou je vytvorenie audionahrávok v ďalších štyroch jazykoch. Aktuálne sú k dispozícii verzie v slovenčine, angličtine, nemčine, poľštine a maďarčine.

Tabuľky nájdete vždy na prístupnom a viditeľnom mieste v areáli

historickej pamiatky. Audionahrávky rovnako ako tabuľky sú skvelou alternatívou aj pre zrakovo ťažko postihnutých, pre ktorých je náročné dostať sa k obsahu prostredníctvom klasického textu.

„Od vzniku audionahrávok pravidelne dostávame výbornú spätnú väzbu od turistov i návštevníkov našej webovej stránky. Vzhľadom na to, že trenčiansky región navštevuje aj mnoho zahraničných turistov, rozhodli sme sa texty preložiť do ďalších štyroch jazykov. Tieto nahrávky sa stali súčasťou tabuliek s QR kódmi počas tohtoročnej letnej sezóny. Po roku od ich umiestnenia môžeme konštatovať, že najviac vypočutí majú hrad Uhrovec a mohyla M. R. Štefánika v Brezovej pod Bradlom, kde si nahrávku stiahlo až takmer 500 návštevníkov,“ objasnila výkonná riaditeľka KOCR Trenčín región Eva Frývaldská. Nahrávky dovedna v piatich jazykoch hovoria o hradoch v Beckove, Čachticiach, Uhrovci, Lednici, Bystřici, o Trenčianskom hrade, Bojniskom zámku, ale aj o hvezdárni v Partizánskom, Skalke nad Váhom či mohyle M. R. Štefánika v Brezovej pod Bradlom.

(hru)

Uhrovský hrad v novom šate

Pred niekoľkými rokmi ruina, dnes priestory vhodné na podujatia, výstavy či prenocovanie. Rekonštrukcia hradnej časti – hospodárskej budovy Uhrovského hradu – je hotová a jej výsledok je unikátny.

Hrad vyčnieva zo strmých kopcov Strážovských vrchov a ponúka jedinečné výhľady. Po požiari v polovici 19. storočia chradol a zničilo sa zastrešenie budov. O zachovanie a konzerváciu hradných múrov sa dlhé roky starala Nadácia pre zachovanie kultúrneho dedičstva. Žezlo neskôr prevzalo Občianske združenie Hrad Uhrovec.

„K obnove sme sa snažili pristupovať veľmi exaktne. Dovolím

si tvrdiť, že hospodárska budova je na 98 % zrekonštruovaná do pôvodnej podoby,“ uviedol predseda OZ Hrad Uhrovec Martin Varga.

Obnovená hradná budova ponúka návštevníkom nové možnosti. Jej spodná časť by už čoskoro mala slúžiť ako lapi-dárium, na poschodiach vznikne zázemie pre turistov. Rekonštrukcia trvala tri roky a projekt podporil dotačný program Ministerstva kultúry SR sumou takmer 300-tis. eur.

„Zrúcaniny hradov sa momentálne tešia veľkej obľube. Návštevníka neobmedzujú bezpečnostné opatrenia v takej miere ako v interiérových priestoroch a je to efektívnejšia alternatíva rodinného výletu,“ povedala výkonná riaditeľka Krajskej organizácie cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región Eva Frývaldská. Podľa štatistických údajov hrad Uhrovec každoročne navštívi viac ako 5000 turistov.

(gas)

Za hranicami historického centra

Trenčín patrí medzi mestá, ktoré ukrývajú na pomerne malej ploche obsiahly kus dejín.

Rímsky nadpis na skale či hrad, spojený s osobnosťou Matúša Čáka, sú len malou časťou jeho kultúrneho dedičstva, no patria medzi najsilnejšie magnety, ktoré každoročne pritiahnu množstvo ľudí. Ďalšie turistické lákadlá preto často zostávajú v ich tieni. Určite sa však oplatí opustiť centrum kedysi kráľovského mesta a vydať sa aj do jeho okrajových častí a okolitých obcí.

V západnej časti Slovenska v blízkosti slovensko-českých hraníc sa nachádza srdce celého Trenčianskeho samosprávneho kraja. Dominuje mu rieka Váh, obklopená rovinnou Trenčianskou pahorkatinou. Celý charakter regiónu dotvárajú masívy Považského Inovca a Strážovských vrchov, zo západnej strany sem zase zasahujú výbežky Bielych Karpát. Vďaka tomu sa môže tento región pochváliť viacerými prírodnými zaujímavosťami a krásnymi turistickými trasami.

Niektoré vás priamo z Trenčína zavedú do Trenčianskych Teplic, ďalšie do Drietomy, Hornej Súče či Skalky nad Váhom. Popri ceste na naše najstaršie

Predstavujeme vám TRENČÍN A OKOLIE

pútnické miesto sa môžete napríklad zastaviť pri prírodnej rezervácii Zamarovské jamy, kde žije množstvo močiarného a vodného vtáctva. Pokiaľ nechcete ísť peši, môžete využiť novú cyklotrasu, ktorá tento rok prepojila Trenčín s Nemšovou. Historické stavby majú za hranicami historického centra Trenčína najmä podobu kostolov, zvoníc či kaplniek. V Záblatí zaujme neskororenesančný kaš-

tieľ, ktorý bol pôvodne postavený ako vodná pevnosť. Na jeho juhovýchodnej fasáde sú slnečné hodiny s nástennou maľbou Pegasa z prelomu 17. a 18. storočia.

Záblatie bolo pritom v minulosti samostatnou obcou. Začiatkom roka 1985 sa pričlenilo k Trenčínu, ako napríklad Opatová. No dodnes tam cítiť hrdosť na vlastnú minulosť aj na originálnu ľudovú kultúru. Ide o typickú

črtu tohto regiónu – obyvatelia okolia krajského mesta stále aktívne udržiavajú zvyky svojich predkov. Medzi najznámejšie podujatia patria Štefánska jazda v Soblahove či tradičná oblievačka v Trenčianskej Teplej. Spoločným znakom viacerých obcí je aj baránok v erbe.

V okolí krajského mesta sa používajú dolnotrenčianske nárečia, no nie všade znejú rovnako. Mäkkšie hovoria obyvatelia Soblahova a Kubrej, v Trenčianskej Turnej či v Trenčianskych Stanokoch už má nárečie tvrdšiu podobu.

Trenčianske kyselky aj na cisárskom dvore

V Trenčianskom okrese patria medzi najznámejšie pramene tie v Trenčianskych Tepliciach. Ďalšie prírodné vodné zdroje sú však roztrúsené na viacerých miestach v okolí krajského mesta. Známe sú pod názvom kyselky.

Mnohí sa nimi osviežia pri túre do prírody, ďalší si vodu nosia v kaniastroch domov, neraz aj cez slovensko-české hranice. Len na území Trenčína sa nachádzajú štyri kyselky, starostlivosť o ne má v rukách mesto. „V ostatných rokoch sme opravovali mostík a altánok pri kyselke v Záblatí. Pri prameni v Orechovom sme me-

nili striešku. Riešime akútne opravy a údržbu okolia kyseliek. Nie všetky pozemky v ich okolí však patria mestu,“ uviedla hovorkyňa radnice Erika Ságová.

Kyselky dobre poznali už naši predkovia. Napríklad prameň v Kostolnej – Záriečí používali podľa záznamov už v 18. storočí na varenie a pečenie chleba. Veľkej obľube sa tešila v minulosti aj kyselka v Trenčianskom Jatrabí. Hradný gróf Mikuláš Iľešházi si dával nosiť tamojšiu vodu až do Viedne, kde ju často servirovali aj na cisárskom stole. Dokonca sa traduje, že jastrabskú kyselku používala aj ci-

sárovna Mária Terézia.

Dnes si ľudia vodu z kyseliek plnia do fľaš, používajú ju na varenie či polievanie kvetov. Regionálna hygienička Ľudmila Bučková však upozorňuje, že pravidelne kontrolujú len štyri pramene – v Kubrej, Trenčianskych Miticiach, v Kostolnej – Záriečí a Chocholnej. „Kyselky sú vody, ktoré sú určené na bežnú konzumáciu. Pitie tejto vody je vždy na vlastné riziko, mala by byť využívaná len ako doplnkový zdroj. A to aj v prípade dobrých mikrobiologických výsledkov, pretože tie vždy platia len v čase odberu,“ vysvetlila. Informácie o výsledkoch odberov regionálny úrad zverejňuje na svojej webovej stránke.

Ľudové zvyky prežívajú vďaka pani Kataríne

Hoci jej život nebol ľahký, ani na dôchodku nestratila elán a chuť pracovať. Pani Katarína Čáčková je neodmysliteľnou súčasťou kultúrneho diania v Opatovej, dnešnej mestskej časti Trenčína. Energická dôchodkyňa sa stará o to, aby tamojšie ľudové zvyky nezanikli a aby mali opatovské kroje tie najkrajšie výšivky.

Rodáčka z neďalekej Kubrej priznáva, že ručné práce ju bavili už ako malé dieťa. Mnohé veci odporozovala od mamy či babky. Najskôr sa vďaka nim naučila vyšívať, v desiatich rokoch už sama zvládla aj prácu s krosnami. V roku 1960 sa ako mladá nevesta presťahovala do Opatovej, kde žije dodnes. Tamojšie folklórne zvyky pozná ako málokto a do detailu vie opísať, ako kedysi žili naši predkovia.

„Kedysi si muži v nedeľu oblieka-

li čierne nohavice a lajblíky. No v robotný deň si obuli len baganče, obliekli takzvané tusté nohavice,

košeľu a dali si širák. Keď šli spať, širák dali dole, baganče vyzuli a tak si ľahli do postele,“ opisuje Katarína Čáčková, ktorá je taktiež veľkou odborníčkou na miestny kroj. Okrem toho, že dokonale ovláda, z čoho sa skladá a ako sa postupne menil, už niekoľko ro-

kov sa venuje aj jeho vyšívaniu. Jej prácu dnes môžete obdivovať na lajblíkoch i košeliach, ktoré nosia tamojší folkloristi. Podľa pani Čáčkovej je pritom zážitkom miestnych muzikantov v krojoch nielen vidieť, ale aj ich počuť. „Chlapi tu ohromne spievajú. Na Vianoce si polhodinu pred polnočnou omšou pripravili koledy. To bolo také nádherné, že keby v kostole muchy lietali, každú jednu by ste boli počuli,“ spomína si. Dnes je už pani Katarína na dôchodku. K vyššiemu veku sa aj v jej prípade pridali zdravotné problémy. Hoci už nevládze toľko ako kedysi, svojich záľub sa neplánuje vzdať. „Keby ma to nebavilo, nerobila by som to. Som už sama, tak ako by som mohla len tak sedieť a nič nerobiť, keď ja som už od mala naučená inak?“ uzatvára.

Trasa lesnej železničky dnes láka turistov

Medzi Selcom a Trenčínom fungovala v minulosti lesná železnička, ktorá slúžila na zvážanie dreva z hôr Považského Inovca.

Jej prevádzka sa začala v období prvej svetovej vojny, po niekoľkých rokoch sa však skončila. Hoci tento zaujímavý technický projekt dnes už patrí minulosti, pôvodná trasa železničky sa stále teší obľube. V lesoch trenčianskeho regiónu ju kopíruje cesta, ktorú radi využívajú cyklisti, turisti a v zimnom období aj bežkári.

V Soblahove sa na niekdajšiu lesnú trať napojíte v blízkosti rozhľadne, ktorej výstavbu inicioval miestny obyvateľ Miroslav Mrázik. „U nás v Soblahove slúži táto cesta ako kyslíková dráha. Ľudia sa tadiaľ bicyklujú, je tam naozaj dobrá turistika a samotná trasa nie je náročná. Navyše sú odtiaľ

krásne výhľady na Trenčín a okolie,“ opisuje.

Trasa lesnej železničky láka najmä ľudí z trenčianskeho regiónu, čoraz viac sa však dostáva

do povedomia aj turistickým nadšencom z ďalších kútov Slovenska. Podľa Miroslava Mrázika jej návštevnosť mimoriadne stúpila najmä počas pandémie a držala sa aj počas letných mesiacov. „Keď mohli ľudia chodiť do hôr, tak chodili do nákupných stredísk. A keď im ich pre korunu zavreli, tak odrazu začali chodiť do hôr,“ kon-

štatuje s tým, že najmä počas víkendov sa turisti vo väčšom počte vydávajú na miesta, po ktorých sa pred sto rokmi premávali vagóny naložené drevom.

Niekdajšia trať úzkorozchodnej železničky merala takmer 40 kilometrov. Začínala sa nad obcou Selec, pokračovala ponad Trenčianske Stankovce, Trenčiansku

Turnú, Mnichovu Lehotu, Soblahov a končila sa v Trenčíne v areáli niekdajšej píly v Kubrej. Drevo sa z lesov Považského Inovca prepravovalo aj vďaka gravitácii, keďže sklon trate bol vypočítaný tak, aby sa vagóny samy zviezli z kopcov.

dvojstranu pripravila: (bas)

A B E C E D A

Baránok

- V stredoveku sa tento symbol spájal predovšetkým s postavou sv. Jána Krstiteľa. Už po stáročia je súčasťou trenčianskeho erbu. Spolu s ďalšími prvkami v ňom tvoria symboliku Kristovho utrpenia. Barančeka majú okrem Trenčína vo svojom erbe napríklad aj Trenčianska Teplá či Trenčianske Teplice.

Dolnotrenčianske nárečia

- Ide o nárečia západoslovenského typu, ktorými sa hovoria v Trenčianskom okrese a jeho blízkom okolí. Medzi ich typické znaky patrí napríklad samohláska e v niektorých slovách (napr. ocet namiesto ocot) či používanie šč namiesto spisovného št (ešče).

Kráľovské mesto Trenčín

- Štatút slobodného kráľovského mesta udelil Trenčínu Žigmund Luxemburský v roku 1415. Tým ho zaradil medzi najvýznamnejšie mestá v Uhorsku. Neskôr sa stal Trenčín municipálnym mestom, v roku 1867 obcou so zriadeným magistrátom.

Lesná železnica Selec – Trenčín

- Jej výstavba sa začala v roku 1912, prevádzka sa naplno rozbehla o dva roky neskôr. Na trati premávali štyri lokomotívy, neskôr ich počet stúpol na päť. Posledná jazda na trati sa konala 9. mája 1931.

Opatovský kroj

- Dominuje mu červená farba, na lajblíku a zástere ho zdobí výšivka. Patrí medzi kroje trenčianskeho regiónu, ktoré sa farebne líšia len v niektorých svojich častiach.

Trenčianske kyselky

- Dostali názov podľa svojej chuti, za ktorú vďaka oxidu uhličitému, železu i síre. Tie najznámejšie sa nachádzajú v Kubrej, Soblahove, Mnichovej Lehoty, Chocholnej či v Trenčianskych Miticiach. Ich počet v regióne je však oveľa vyšší.

Komplet ponuka až na počasie

Hygienici pravidelne kontrolujú kvalitu vody na kúpaliskách i prírodných vodných plochách. V Trenčianskom kraji sú vhodné na kúpanie vodné nádrže Stará Myjava, Brezová pod Bradlom, Prusy, štrkovisko Horná Streda, vodná nádrž Dubník I. a Zelená voda pri Novom Meste nad Váhom. Práve posledné dve sme sa rozhodli navštíviť a urobiť takú malú inšpekciu. Tohtoročné leto nás skúša z každej strany – aj počasím. Je veľmi premenlivé a ťažko si vybrať vhodný deň na pobyt pri vode.

TURISTICKÁ POLÍCIA

Tak to bolo aj v jeden prázdninový pondelok v polovici augusta. Kým ráno svietilo slniečko, postupne sa zamračilo a to sa odzrkadlilo aj na návštevnosti Dubníka i Zelené vody. Napriek tomu sme tieto lokality trochu prevetrali. Asi kilometer od Starej Turej sa nachádza vodná nádrž Dubník I.

Rímske označenie aj preto, že v tesnej blízkosti sa nachádza aj „menovec“ Dubník II. Inšpektori z hygieny však práve „jednotku“ označili ako vhodnú na kúpanie.

Rekreatov vyhnať počasie

Keď prichádzate k jazeru, po pravej strane vás víta opustená budova hotela Sanus, ktorý zreteľne prechádza rekonštrukciou. Aktuálne je obohatený plotom a strážený SBS-kou. Na webstránke hotela sa dozvedáme, že sa z neho má stať moderný kongresový hotel na brehu priehrady. Predpokladá sa, že sa vďaka tomu obnoví aj čulý turistický ruch na Dubníku a v okolí Starej Turej. Autom sa po ceste cez lesopark dostaneme až k penziónu Hájenka. S parkovaním je značný problém – buď auto odstavíte na začiatku Dubníka na väčšej ploche a vyberiete sa pešo po chodníku, alebo ho odstavíte povedľa cesty pri nádrži.

Tam sme zaparkovali aj my a vyberáme sa na prechádzku

okolo vodnej nádrže. Na túto cestu je vstup s autom len s povolením alebo pre tých, ktorí sú tu ubytovaní v chatkách či bungalovoch. Ľudí tu je ako šafranu, pri nás parkujú vozidlá z Česka i Maďarska. „Je tu príjemné prostredie, krásna príroda, úplný pokoj. Čo viac si môžeme priať na dovolenke s deťmi? Akurát počasie je veľmi premenlivé a nepra-

Na chodníku, ktorý lemujú chatky okolo nádrže, stretávame aj rybára. No čo, berú? „Ale hej, dá sa pri tejto aktivite zabaviť,“ povie so šibalským úsmevom. Po zhruba desaťminútovej prechádzke sa nám naskytne krásny pohľad. Revitalizované prostredie, upravený chodník, lavičky na oddych, pieskovisko pre deti, akurát trochu ošarpané preliezačky,

je kúpaniu,“ uviedla rodinka, ktorá k Dubníku zavítala z českého Kroměříža.

na ktorých už čas zanechal výrazné stopy. Keď nie je ideálny čas na kúpanie, môžete zvoliť

prechádzku okolo nádrže. Buď pešo, alebo na bicykli. Prístup k vode je pozvoľný. „Voda je príjemná. Aj keď je škaredé počasie, ráno vybehnem z chatky a okúpem sa,“ prihovára sa nám pán z Lučenca, ktorý si na lavičke vychutnáva cigaretu. V týždni, keď sme navštívili Dubník, boli bufety a prevádzky s občerstvením zatvorené. „Počas víkend, keď je viac ľudí a, samozrejme, aj krajšie počasie, majú otvorené,“ konštatuje jeden z chalupárov. Otvorený bol akurát penzión Hájenka, lenže ho práve

Na Zelenej vode nájdete všetko

Našou ďalšou zastávkou je Zelená voda. Po dvadsiatich minútach cesty autom z Dubníka sa ocitneme v známom rekreačnom stredisku pri Novom Meste nad Váhom, len v tesnej dostupnosti z diaľnice D1. Areál bol v lete počas ostatných rokov vyhľadávaný aj milovníkmi hudby, ktorí tu navštevovali známe festivaly. Koronavírus tieto podujatia zrušil a to má vplyv aj na návštevnosť. „Bývali tu tisícky ľudí. Mladí, stredná generácia aj starší,“

okupovali hostia na súkromnej akcii. „Keď je pekne, je tu dosť ľudí. Oproti minulým rokom je povolené aj kúpanie, predtým to bolo len na vlastné riziko,“ oznamia nám na recepcii. Dubník má svoje čaro, perspektívu a určite sa sem vrátíme, aby sme sa pozreli, ako sa to tu domácim darí modernizovať a skvalitňovať.

ozrejmi nám pani v obchode s potravinami, ktoré sa nachádzajú pri vstupe. Aj pláž zívava prázdnotou. Práve dorazili dva minivany z Českej republiky. „Cestujeme s rodinami po Slovensku a zastavili sme sa aj tu,“ povie rodinka z Moravy, ktorá si šla akurát rozložiť stany. Vo vode sa kúpali dvaja mladíci z Nového Mesta nad Váhom, ktorí dorazili na bicykloch.

„Voda je perfektná, hoci slniečko nejak zašlo,“ povzbudia nás. Tak sme si vstup do jazera vyskúšali aj my a ako osvieženie to padlo vhod.

Napriek takmer nulovej návštevnosti bol bufet pri brehu otvorený, hrala hudba, ale okolo nikde nikto. V areáli môžete kempovať alebo sa ubytovať v mobilných domčekoch, resp. odstaviť vlastný karavan. Keďže sa ozval aj hlad, na odporúčanie sme šli vyskúšať penzión Adriana. Prešiel rozsiahlou rekonštrukciou a mo-

kačka na účet bola dlhšia, a tak sme sa vybrali z terasy zaplatiť priamo k pokladnici. Keďže jazero bolo vyľudnené a kúpači nikde, množstvo ľudí sa zdržiavalo v miestnych podnikoch, reštauráciách alebo boli zalezení v chatách. Staršie chaty sa tu striedajú s luxusnejšími.

„Inak tu býva dosť ľudí, no trafili ste akurát ten horší deň,“ hovorí nám postarší pán, ktorý prechádza okolo. „Bežne tu hrajú ľudia tenis alebo plážový volejbal.“ Stále to však nie

dernizáciou. Výhodou bola ponuka obedového menu, a hoci sme prišli pred 14. hodinou, k dispozícii mali stále dve jedlá z troch a týždňovú špeciálnu ponuku. Viac nás však zaskočila o niečo vyššia cena, ako sú ceny denného menu v mestách. Sú rozdelené do troch kategórií: 5 – 5,50 eur a 5,90 eur. Berieme však fakt, že sa nachádzame v turistickom zariadení v rekreačnej oblasti. Plusom bolo, že polievku doniesli vo veľkej nádobe, takže sme si mohli nábrať aj dva či tri tanieri. Fazulovica bola chutná a rovnako aj druhé jedlo – kuracia pečienka na cibulke s ryžou. Akurát ča-

je rovnaké ako po minulé roky. „Ten koronavírus to nejako celé pomenil. Ľudia chodia, ale nie v takom počte ako v minulosti. Môže to byť aj tým, že sa zavádzajú opäť prísnejšie opatrenia. V kraji je veľa prípadov nákazy a ľudí to môže odrádzať,“ zamyslí sa pán z Beckova, ktorý parkoval pri nás.

Nemajte obavy, Dubník i Zelená voda sú pripravené na vašu návštevu. Na jednodňovú dovolenku i predĺžený víkend. Voda je čistá, zdraviu neškodlivá a areály pripravené na vašu návštevu. Stačí si vybrať.

(text a foto: miba)

Leto ešte nepovedalo posledné slovo, tak prečo nevyužiť pekné slnečné dni a nestráviť predĺžený víkend trebárs v kúpeľoch? V Malých Bieliciach, v neveľkej obci neďaleko Partizánskeho, nájdete príjemné rodinné prostredie s oficiálnym názvom Termály Malé Bielice.

Milovníci relaxu, plávania a wellness si tu zaručene prídu na svoje. V areáli sa rozprestiera až 5 bazénov s termálnou vodou s teplotou 27 – 38 °C, ktorá vás dokonale prehreje. Dva vnútorné bazény sú doplnené o hydromasážne trysky, čím návštevníkom poskytnú dôkladnú rehabilitáciu. Podľa obchodného riaditeľa Termálov Malé Bielice Jozefa Střňu je základom rehabilitačných procedúr minerálna hydrouhličitanová, vápenato-horečnatá a hypotonická termálna voda, ktorá priaznivo pôsobí na pohybové ústrojenstvo, vegetatívny systém a celkovú regeneráciu organizmu.

„Naším zákazníkom je okrem vnútorných bazénov a wellness k dispozícii aj nový vonkajší re-

laxačný bazén, dva tobogany a šmykľavka, ktoré budú otvorené každý septembrový víkend,“ doplnil Střňa. Rodiny s deťmi si vonkajší aquapark veľmi pochvaľujú, okrem zábavy v bazénoch sa totiž deti môžu vyšantiť na zábavných atrakciách, ako sú hojdačky, elektrické autíčka či trampolíny. Rodinnú pohodu dopĺňajú dva bufety, kde sa návštevníci môžu občer-

stviť aj so svojimi ratolesťami. Ponuka je tu bohatá, okrem klasickej „kúpaliskovej“ stravy ako hranolčeky a vysmážaný syr si tu milovníci zdravého životného štýlu môžu pochutnať aj na zeleninových šalátoch. Pre tých aktívnejších, ktorí nechcú len relaxovať v bazénoch či opaľovať sa na ležadlách, je k dispozícii plážové ihrisko na volejbal či dokonca in-line

dráha. Pre vyznávačov adrenalínu je v tesnej blízkosti (doslova za plotom) letisko Malé Bielice, kde si vďaka aeroklubu Partizánske môžete vyskúšať rôzne letecké „atrakcie“. Pokiaľ nemáte radi preplnené kúpaliská či wellness centrá a preferujete pokojnú rodinnú atmosféru, Termály Malé Bielice sú pre vás to pravé. Môžete tu stráviť príjemný predĺžený víkend alebo aj celý týždeň, o komfortné ubytovanie a chutné stravovanie bude postarané. Každá hotelová izba je moderne zariadená, vybrať si môžete z viacerých typov izieb – od dvojlôžkových cez rodinné izby až po VIP. Ako hovorí obchodný riaditeľ: „Nachádzame sa síce len 45 minút od Trenčína, polhodinku od Prievidze, a nie je to k nám ďaleko ani z Bratislavy, ale naša klientela je prevažne z Českej republiky. Chceme, aby naše termály viac využívali obyvatelia Trenčianskeho kraja, preto sme pripravili akciu 1 + 1 zdarma, ktorú môžu návštevníci využiť až do konca roka,“ uzavrel Střňa.

(red)

zdroj: termalmalebielice.sk 2x

Pri tlstom buku

Len krôčik od rozospievanej Moravy, primknutá je k srdcu Javoriny. Aj tak by sa dala lokalizovať poloha dedinky Lubina, pričom sme si pomohli veršom Dušana Haruštiaka z publikácie o tejto obci. Lubina má množstvo prívlastkov, tajomstiev, veľa si pamätá. Je opradená vzácnou históriou, učupená v horskej doline, chránená Bielymi Karpatmi a najvyšším vrchom Veľkej Javoriny.

Prvá písomná zmienka o obci sa datuje od roku 1392. Podľa súpisu z roku 1777 bolo v Lubine 23 sedliackych usadlostí a 264 želiarskych. Typické lubinské domy boli „pod výškou“. Pôdorys mal tvar obdĺžnika. Vpredu bola izba, za ňou pitvor s pecou, komora a hospodárske stavisko. Vchod bol do pitvora. Pred celým domom bol pozdĺžne „násyp“, po ktorom sa prechádzalo dovnútra. Takáto usadlosť bola na dlhej a úzkej parcele a pri dedení sa delila priečne. Tak vznikali viacdomové a dlhé dvory. Mali i svoje názvy podľa majiteľov. Zachovalo sa ich tu len zopár. V takomto dome sa narodil aj Samuel Štúr, významný pedagóg a otec Ľudovíta Štúra. Po rekonštrukcii objektu, zapísaného do zoznamu kultúrnych pamiatok, tu Obecné zastupiteľstvo v Lubine s pomocou Matice Slovenskej zria-

REPORTÁŽ

dilo múzeum – otvorené bolo v roku 1992. Okrem expozície o lubinských Štúrovcach sa u dozviete aj o ďalšej osobnosti, rodákovi z Lubiny – Jozefovi Ľudovítovi Holubym, evanjelickom kňazovi a botanikovi svetového mena. „Je tu zrekonštruovaný jeho rodný dom aj stará fara, na ktorej pôsobil,“ dopĺňa starosta Lubiny Martin Beňatický. Popri dokumentoch, ktoré približujú osudy týchto osobností národných dejín, sa v druhej časti expozície nachádzajú fragmenty k dejinám obce Lubina, najmä k histórii

cirkevného života, školstva a remesiel, doplnené ukážkami ľudového odevu. „Najcennejšie na lubinskom kroji sú „pro-ránky“. Je to výšivka na oplecku a límci rukávov. Ide o charakteristický kruhový motív s dierkou uprostred, ojedinelý na Slovensku. Najstaršiu autentickú podobu lubinského kroja máme zachovanú na fotografiách z roku 1900,“ vysvetľuje Martin Beňatinský, ktorý má mužský i ženský kroj vystavený v kancelárii na obecnom úrade. Bohatý dokumentačný materiál v múzeu je aj v časti venovanej protifašistickému odboju v podjavorinskom kraji. Stála

zdroj: archív obce Lubina

expozícia je zapožičaná zo Slovenského národného múzea – Historického múzea v Bratislave. Len pár kilometrov od obce na vrchu Roh nad časťou Hrnčiarov sa nachádza pamätný areál. Jeho súčasťou je mohyla venovaná partizánom padlým v Slovenskom národnom povstaní. Pod hlavnou tumbou, teda murovaným náhrobkom, je pochovaných 45 partizánov aj s veliteľom Milošom Uhrom, kpt. in memoriam, ktorého vyznamenali Štefánikovým radom 4. stupňa 8. mája 1992.

Areál je architektonicky veľmi vkusne riešený, dopĺňa ho socha partizána a tumby s názvami obcí, v ktorých sa bojovalo. Na tumbe s názvom obce Lubina sú osadené pamätné tabuľky známych utečencov z Osvienčimu – Rudolfa Vrba a Alfréda Wetzlera. „Je tu výrazná stopa po partizánoch, veď sme boli centrom odboja. Veľmi veľa ich pochádza práve z tohto kraja, z Podjavoriny, Cetuny či Lubiny,“ vraví starosta.

území Veľkej Javoriny bol dôvodom na to, aby 30. júna 1988 túto oblasť s 83 hektármi vyhlásili za štátnu prírodnú rezerváciu. Názov obce Lubina je odvodený od slovenského základu „lub“ s významom lyko (podkôrna časť listnatého stromu). Pome-

ale aj v druhej polovici 19. storočia sú dve rôzne podoby pečatidiel Lubiny. Na jednom je vo vodorovnej polohe ryba, na druhom je zobrazený baránok so zástavou. V roku 1992 však schválili erb obce s motívom baránka, ktorý je na belasom podklade so zástavou a na nej je zlatý kríž ako symbol kresťanstva.

Z úst baránka sa odvíja stuha s hviezdou ako symbol zvestovania narodenia Ježiša Krista. Pod kopýtkami baránka sú tri dubové ratolesti zlatej farby, ktoré pripomínajú pôvodný názov obce Lubina.

Ľudia tu žijú tvrdý kopaničiarsky život. „Vôbec nevnímam, že sme na konci kraja. Nevidím rozdiel, či sa niektorá obec nachádza v strede kraja, alebo na okraji,“ rozvíja debatu starosta.

Obyvatelia majú blízko nielen k nášmu regiónu, ale aj k Morave, ktorá je doslova na pár krokov. „Hranica bola vykolíkováaná, ale nikdy neplatila. Nehovorím o 2. svetovej vojne či o rokoch rozdelenia, keď tu fungovala tvrdá čiara. No kadejaké cestičky, chodníčky zostali,“ uvádza Beňatinský. „Veľmi mi to tu pripomína môj rodný kraj,

Názov obce odvodený od duba

V okolí obce sú rozsiahle listnaté a ihličnaté lesy, ktoré sa striedajú s poľnohospodárskou pôdou, lúkami, pasienkami a ornou pôdou. Pôsobivý obraz dotvárajú aj ovocné sady so starými vzácnymi odrodami ovocných drevín – oskoruše, hrušky, jablone či slivky. „Napriek rečiam, že bošácka slivovica je top, nie je to tak. Aj pesničky máme krajšie,“ pousmeje sa starosta. „Tunajšej známej slivke belica sa tu dole až tak nedarí, ale hore na kopaniciach stále rodí. Je to dané klímou, pretože toto ovocie je ideálne do drsnejšieho prostredia. Tento rok sa veľmi darí jablkám, odrode oskoruše, ale tá je veľmi vzácna aj na lekárske účely. Po chotári ich nájdete mnoho, niektoré majú aj vyše 200 rokov,“ doplní.

Výskyt vzácných rastlín i živočíchov na

novanie osady v dubovom poraste (dubina) je základom povesti o založení obce. „Lub-dubina, bude z teba Lubina.“ Na rôznych kúpno-predajných zmluvách na začiatku,

keďže pochádzam z východu. Som Rusín. Moja rodná chalupa stojí asi 500 metrov od čiar s Ukrajinou. Čiže z jedného konca republiky som sa presťahoval na druhý,“ pousmeje sa starosta obce, ktorá má 33 samostatných usadlostí, kde žijú tradiční kopaničiari. Niektorí už majú aj vyše 80 rokov.

Strom, pri ktorom sa stretávali Štúrovci

V okolí nájdete mnoho turistických chodníkov, či už pre peších alebo cyklistov. Dokonca sa tu dá aj občerstviť a ubytovať. Buď v tesnej blízkosti amfiteátra, alebo v krčme s príznačným názvom Na konci sveta. „Podarilo sa nám odkúpiť“ od súkromného vlastníka motel Roh, ktorý kedysi obec Lubina postavila. Všetky obecné kultúrno-spoločenské podujatia robíme práve v amfiteátri,“ pokračuje Beňatinský. „Máme tam 63 hektárov krásneho pozemku. Lesy, cesty, chodníčky. Dá sa pozrieť na rôzne miesta, napríklad na Záhradskú, kde je Natura 2000, alebo na pamätné miesta, kadiaľ chodili Štúrovci či Holubyovci. Máme tu „tlstý buk“, pri ktorom sa stretávali Štúrovci a Hurbanovci, keď išli na Veľkú Javorinu. Dodnes ten strom stojí. S mestom Kunovice sme spravili „básnickú stezku“, ktorá má vyše 60 kilometrov. Tvoria ju kamene, ktoré sú od nás z Lubiny a na ktorých sú cedulky s rôznymi našimi i moravskými výroky alebo básňami. Je to pekná cesta, nulový bod je na Javorine. Niektorí tam chodia pešo a dajú to za tri či štyri dni. Iní zase chodia na bicykloch,“ láka turistov do podjavorinského regiónu a obce Lubina prvý muž obce. Z rôznych miest nevelkej dediny vidno týčiaci sa Čachtický hrad. „Lubina kedysi patrila pod čachtické panstvo a tadiaľto viedli aj rôzne kupecké cesty,“ vysvetľuje Beňatický.

Množstvo podujatí aj vlastné nárečie

Každoročne do Lubiny lákajú turistov aj

Slávnosti bratstva Čechov a Slovákov, ktoré sa konajú na Veľkej Javorine, kde stojí aj Holubyho chata, ktorá je jednou z najstarších horských chát na Slovensku. „Tento rok sme podujatie poňali v menšom pre koronavírus. Pandémia ovplyvnila aj

ďalšie akcie, ako napríklad Oslavy SNP, alebo ešte v apríli pletenie veľkonočných korbáčov, stavenie mája, Cestu rozprávkovým lesom na Deň detí či Lubinskú kosu, čo sú majstrovstvá Slovenska v ručnom kosení trávy. Tento rok to bolo spojené s Podjavorinskými folklórnymi slávnosťami, ktoré sú veľmi populárne. Organizujeme Tradičné stretnutie občanov na Chríbe či Traktoriádu, alebo Historickú žatvu s dobovými strojmi. Do amfiteátra sa nám niekoľkokrát podarilo dostať aj Radošinské naivné divadlo. S cirkvou usporiadujeme Vianočný koncert. Koncom roka robíme aj Silvester na pomedzí spojený s Česko-slovenskou vatrou priateľstva a čuduj sa svete, chodí tam ešte viac ľudí ako na folklórne slávnosti,“ vymenúva starosta.

Lubinčania majú aj svoj nárečový slovník. Obsahuje viac ako 2700 nárečových slov, súpisných chotárnych názvov, opis prípravy ľudových jedál, spomienkové rozprávanie, zápis starodávnych svadobných piesní a zdedených prezývok. Nárečím ešte aj dnes hovoria niektorí starší obyvatelia Lubiny a ukrýva v sebe niektoré moravské výrazy. Napríklad koláč sa povie magaráše. „Používame aj nárečové slovíčka, ktoré sú vyslovene kopaničiarske. Napríklad proránek, ktorý sme spomenuli pri našich krojoch, je naše slovo,“ vraví starosta Martin Beňatický.

Lubinu môžete navštíviť v lete aj zime – a nudiť sa rozhodne nebudete. Či už sa vyberiete na túru po stopách partizánov, Štúrovcov a Holubyho, alebo navštívite niektoré z kultúrnych podujatí, objavíte kus krásneho kraja ukrytého pod Javorinou.

miba,

foto: Rado Stoklasa

Cyklotrasa v cieli na jar

Z 21,2 km dlhej cyklotrasy, ktorá prepojí krajské mesto Trenčín s okresným mestom Nové Mesto nad Váhom, je postavená viac ako polovica. Ide pritom o najdlhší úsek Vážskej cyklomagistrály. Podľa zmluvy by mala byť cyklotrasa hotová o 210 dní, spolu so zimnou odstávkou je to do konca marca budúceho roka. Cyklotrasu chce župa otvoriť na jar budúceho roku pred novou sezónou. Financie vo výške 4,2 mil. eur pochádzajú z Integrovaného regionálneho operačného programu.

Súčasťou cyklotrasy so šírkou tri metre budú aj tri odpočívadlá. „Konštrukcia vozovky je budovaná na stredne ťažké zaťaženie, skladá sa zo štrkodrvy, cementobetónovej stabilizácie a dvoch vrstiev asfaltu. Jej výhodou je aj to, že sa napája na jestvujúce cyklotrasy v Trenčíne a tiež na už vybudovaný úsek medzi Novým Mestom nad Váhom a Hornou Stredou,“ zdôraznil hlavný stavbyvedúci a vedúci prevádzkovej jednotky STRABAG v Trenčíne Anton Boc. (red)

Leto v znamení opráv

Opravy ciest sú závislé od dobrého počasia. Počas augusta sa preto cestári pustili do ich rekonštrukcie hneď na 42 úsekoch Trenčianskeho kraja. Spolu ide o 51 km ciest s plochou opravy 337-tisíc metrov štvorcových. Okrem tejto investície za viac ako 6 mil. eur pokračujú stavebné práce aj na väčších úsekoch, ako napríklad cesta na Machnáč. Vybudovali tu aj stovky metrov oporného múru. Počas augustového kontrolného dňa sa riešila najmä výmena

asfaltu v Trenčianskej Teplej a Trenčianskych Tepliciach. „So zhotoviteľom, autorským dozorom a projektantom sme sa dohodli, že na výmenu asfaltových, prípadne lokálne aj konštrukčných vrstiev v intravilánoch použije novú technológiu. Zvýši sa tak kvalita cesty, aby vydržala dlhé roky. Dohodli sme sa tiež, že hlavné rekonštrukčné práce zhotoviteľ ukončí ešte do konca tohto roku,“ povedal trenčiansky župan Jaroslav Baška. (hru)

Včely sa vrátili na hrad

Včely na hrade? Možno nezvyčajná kombinácia, ale na Trenčianskom hrade nájdete hneď sedem krásnych drevených včelínov. Každý úl má takmer dva metre a len vyniesť a umiestniť ho na správne miesto zabralo chlapom niekoľko hodín. Včelárom s touto neobvyklou výnaskou pomohli siláci z trenčianskeho Champion klubu.

„Keď načrieme do histórie, páni mali určite radi med a medovinu. Všetci si vieme živo predstaviť, ako tu vyzerali večery. Samozrejme, že k tomu patrilo dobré víno, chutné mäso, psy a krásne ženy,“ vyratúva včelár Martin Hodoško s tým, že včely a úle k hradu patria.

Dnes chcú včelári priblížiť svoju prácu a predstaviť ekologizáciu včelárstva širokej verejnosti, ktorú si vytýčovali práve na Trenčianskom hrade. „Vzhľadom na to, že sem ročne príde takmer 150-ti-

síc ľudí, hlavne rodičov s deťmi, vnímame to ako dobrú príležitosť na vzdelávanie aj odborenenie ľudí od problémov,“ odôvodňuje umiestnenie úl'ov práve u Matúša Čáka včelár Michal Bizoň. Prepojiť chcú históriu včelárstva od brnčítva až po súčasnosť a ekologizáciu. Ľudia si majú uvedomiť, aké pestré záhrady a polia mali, čo ponúkali včelám a čo im nakoniec „pristálo na tanieri“.

Dnes podľa Bizona včely hladujú a ak budú hladovať aj ďalej, o pár rokov ten istý osud postihne aj ľudstvo. „Na Slovensku je 99,9-percentná miera komerčného chovu. My tu chceme zaviesť včelárstvo v rámci biochovu,“ dopĺňa Martin Hodoško. Včelie úle sú na Trenčianskom hrade umiestnené mimo priameho turistického chodníka, a tak sa ani alergici nemusia obávať návštevy... (ko)

Záhradka na terase župy

Trenčiansky samosprávny kraj kladie dôraz na ochranu životného prostredia. Aktuálne sa inšpiroval enviroprojektmi na výsadbu zelene, podporenými z grantového systému Zelené oči.

V tomto ekologickom duchu zriadili zamestnanci Oddelenia životného

prostredia a územného plánovania Úradu TSK záhon s bylinkami priamo na terase budovy. V záhradke sú vysadené viaceré bylinky, pričom sa zamestnanci radi pustia aj do ďalších zelených enviroiniciatív nielen na župnom úrade, ale aj v zriaďovateľských organizáciách kraja. Súlad s prírodou navodili aj dva machové obrazy, ktoré pribudli vo vnútorných priestoroch budovy. Jeden z nich, s vyobrazením loga Zelené župy, sa nachádza vo vestibule župného úradu. (gas)

Vláčikom na hrad

Na Čachtický hrad vás od tejto sezóny vyvezie aj Báthory. Turistický vláčik pomenovaný po najznámejšej majiteľke hradu jazdil v lete každý deň. „Keď miňame chodcov, navzájom sa zdravlia, mávajú si. Je to naozaj veselá záležitosť,“ hovorí šofér

a prevádzkovateľ vláčika Rastislav Šulc.

Jazdu sme si vyskúšali aj my. Nastupujeme na čachtickom námestí a vláčik nás vyvezie asi 300 metrov pod hradné múry. Na tomto otočisku sa totiž začína chránená zóna. Báthory od-

vezie až 64 ľudí a na podvozku Zetor zvládne aj extrémne stúpania do 16 percent. Odviezť sa vláčikom na niektorú z akcií Čachtického hradu sa môžete aj v septembri a októbri. Všetko však bude závisieť od nariadení hygienikov. Aj v tomto prípade je teda dobré si pred návštevou overiť prístupnosť hradu.

(red)

Čaká sa
na kolaudáciu

Práce na rekonštrukcii Južného opevnenia Trenčianskeho hradu sú hotové a čaká sa na kolaudáciu. Po jej schválení návštevníci a turisti spoznajú ďalšie, doposiaľ neprebádané časti hradného areálu. Vstup od lesoparku Brezina však bude z dôvodu prác na projekte dočasne uzavretý. Nový návštevnícky okruh bude verejnosti prístupný priamo z hradu, a to cez hlavný vstup. Župa tak skompletizovala svoju časť medzinárodného projektu TreBuChET. Celkové výdavky naň dosiahli takmer 3 mil. eur. Trenčiansky samosprávny kraj investoval do zhotovenia svojej časti viac ako 2 mil. eur vrátane finančného príspevku 1,5 mil. eur z eurofondov.

(gas)

Platan – strážca Labutieho jazera

Celoslovenská anketa Strom roka by azda nebola taká výnimočná, ak by v nej chýbalo zastúpenie z nášho kraja. Trenčiansky kraj v nej tento rok zastupuje Platan javorolistý z kúpeľného parku v Trenčianskych Tepliciach.

Jeden z najfotogenickejších stromov tohtoročnej ankety má úctyhodných 160 rokov a za ten čas dosiahol výšku 24 metrov a po obvode mu namerali vyše 380 centimetrov. Platan je akýmsi strážcom Labutieho jazierka, doslova nad ním drží ochrannú ruku, presnejšie ochranný konár, ak chcete.

Ponad chodník a lavičku vrhá príjemný tieň a s jazerom sa akoby spája. Víťaz ankety

Strom roka postúpi do európskeho finále Európsky strom

roka, zároveň mu spravia dendrologický posudok a dostane

príspevok vo výške 300 eur na ošetrovanie.

Rovnakú sumu na ošetrovanie či úpravu okolia stromu získajú aj stromy, ktoré sa v slovenskej ankete umiestnia na druhom a treťom mieste. Za platan z Trenčianskych Teplic môžete hlasovať do konca septembra na www.ekopolis.sk/zivotne-prostredie/strom-roka, a to zaslaním SMS na číslo 7773 vo formáte STROM*XX* kontaktné údaje (kde XX je číslo stromu v rozsahu 1 – 12). Platan javorolistý má číslo 5. Hlas obľúbenému stromu môžete dať aj vo fotoalbeume Nadácie Ekopolis na sociálnej sieti Facebook.

(mol)

Jaskyňa pravekých šeliem

Nájdete tu lebky jaskynného leva či jaskynného medveďa, ale aj jaskynný tvaroh. A raz v roku tu zažijete aj koncert. Vo svahu Čierneho vrchu nad obcou Pružina sa nachádza vchod do jednej z najstarších známych jaskýň na Slovensku. Pružinská Dúpna jaskyňa je síce prístupná aj verejnosti, ale sami sa tam počas bežného roka nedostanete. V období od mája do októbra vás ňou môžu previesť jaskyniari, treba sa im však dopredu ozvať.

No ak si do kalendára poznačíte akciu Zelená-modrá, Dúpnu jaskyňu môžete navštíviť počas víkendu bez ohlásenia a ak prídete v správnom čase, v jej priestoroch si môžete vychutnať aj koncert. V zime je jaskyňa uzavretá, lebo poskytuje útočisko stovkám netopierov. Podľa slov Bohuslava Kortmana v nej zimuje až deväť druhov netopierov.

Pružinskú Dúpnu jaskyňu preslávili nálezy kostí jaskynného leva a jaskynného medveďa. „Pôvodne si ľudia mysleli, že nálezy týchto pravekých živočíchov sú staré asi 20 000 rokov. Výskum však ukázal, že majú až 40 000 rokov,“ vy-

svetľuje nám a zároveň ukazuje lebky šeliem Bohuslav Kortman z Jaskyniarskeho klubu Strážovské vrchy. Jaskyňa bola podľa zistení archeológov osídlená už v mladšej dobe kamennej, neskôr v dobe železnej a v stredoveku, no a naposledy poskytla úkryt aj obyvateľom z Priedhoria počas druhej svetovej vojny.

Dúpna jaskyňa nad Pružinou má však aj ďalší unikát – mäkký jaskynný tvaroh. Vidíte ho po stenách aj na stope a odvážni návštevníci ho aj ochutnávajú. „Vďaka baktériám si tento mäkký sinter – ako sa odborne nazýva – udržuje konzistenciu podobnú tvarohu. Je tiež zaujímavé, že už v dávnych časoch ľudia používali jaskynný tvaroh ako liek nielen pre seba, ale aj pre svoj dobytok, ba dokonca aj na bielenie domov,“ vymenúva spôsoby využitia

tohto bieleho zlata Bohuslav Kortman.

Prvý výskum jaskyne spravil v roku 1894 doktor Karol Brančík z Trenčína. Okrem toho, že bol lekár, bol aj prírodovedec,

riaditeľ Trenčianskeho múzea a dokonca aj hudobník. „Počas jedného ročníka akcie Zelená-modrá sme na koncerte pustili aj mazurku Karola Brančíka,“ spomína Kortman s tým, že to bol práve Brančík, kto vy-

hotovil prvú mapu jaskyne. A práve on v nej vytvoril aj prvý turistický chodník a sprístupnil ju tak verejnosti. Po ňom prišli do jaskyne nad Pružinou aj ďalší jaskyniari a archeológovia. Dnes existujú už tri mapy jaskyne, pričom poslednú majú na svedomí jaskyniari z Jaskyniarskeho klubu Strážovské vrchy, členovia Slovenskej speleologickej spoločnosti. Podľa nových zistení jaskyňa meria 300 metrov. Hlavná chodba, ktorou chodia aj ľudia na prehliadky, je miestami široká 20 a vysoká až 10 metrov. Avšak pozor, väčšina chodieb sú podľa jaskyniara „plazivky“, teda priestory ťažko prístupné. Zároveň ide o miesta, kde sa nachádza najviac kostí pravekých šeliem. „Práve preto tam veľmi nechceme chodiť, aj keď mnohí zvedavci by do týchto kútov radi nakukli. Majú naozaj krásnu výzdobu, takú klasickú, ako ju poznáme napríklad z Demänovskej jaskyne slobody. Tým,

že tam návštevníkov nepúšťame, chceme výzdobu ochrániť. A tiež spomínané kosti,“ vysvetľuje Bohuslav Kortman. Podľa jaskyniara býva návšteva tejto jaskyne pre ľudí pozvánkou do ďalších menej známych jaskýň v okolí. Pružinská Dúpna jaskyňa je široko-daleko jediná sprístupnená jaskyňa. Aj preto sa uvažuje, že by sa tam v lete umožnil pravidelný vstup a zároveň sa vytvoril turistický okruh, aby sa skupiny návštevníkov navzájom nevyrušovali.

(gas)

Kam v našom kraji?

september – október 2020

Termin: 1. júl – 15. september 2020

Názov: Z rozprávky do rozprávky
Miesto konania: Kasáreň (2. poschodie), Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termin: 1. júl – 6. september 2020

Názov: Strašidlá v podzemí hradu
Miesto konania: Delová bašta (podzemie), Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termin: 2. júl – 13. september 2020

Názov: Dobrá zostava 2 / DOBRAZOSTAVA / Pedagóg a absolventi
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Názov: Symposium Šperk
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Termin: september 2020
Názov: Koncert v parku – Leto s Monikou
Miesto konania: Europark pri Župnom dome
Web: podivnybaron@gmail.com
FB: Podivný barón

Názov: Literárne čítanie pre deti – Kristína Baluchová
Miesto konania: Mestská knižnica Vladimíra Roya v Púchove
Web: www.puchov.sk (kultúra – mestská knižnica)
FB: Mestská knižnica Vladimíra Roya, Púchov

Termin: september – október 2020

Názov: Tvorivé dotyky s remeslom

6. september 2020

Pišťalkárske Brvnište

Už po dvanásťkrát sa v Brvništi stretnú milovníci folklóru z povážskeho regiónu a okolia. V budove Historickej školy – múzea sa bude 6. septembra konať obľúbené podujatie Pišťalkárske Brvnište. „V Papradnianskej doline má svoje korene výroba rífovej pišťaly. Tá bola v roku 2019 zapísaná na návrh spolku ROTaRVaK a Folklórnej skupiny Bukoviny z Brvništa do zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Pišťalkársku tradíciu sa tu snažia dodnes udržiavať, a to aj prostredníctvom tohto podujatia,“ vysvetlila riaditeľka Považského osvetového strediska Daniela Čižmárová. Pišťalkárske Brvnište sa začne o 14:00, v rámci programu sa predstavia folklórne skupiny Konopa, Bukoviny a Žrnovanka, gajdoš Petr Svojak a Martin Tesák z Pohronskej Polhory. Súčasťou podujatia bude tiež výstava brvništských majstrov Rífová pišťala a tešiť sa môžete aj na tradičné regionálne jedlá.

zdroj: pospb.sk

Miesto konania: Trenčín a Lubina
Web: www.tnos.sk

Termin: 1. september 2020 o 16.00 h

Názov: Promenádný koncert
Miesto konania: Kúpeľné námestie, Trenčianske Teplice
Web: www.teplce.sk

Termin: 1. septembra 2020

Názov: Beckovská škola bláznovstiev
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termin: 1. – 15. september 2020

Názov: Skryté príbehy z múzea
Miesto konania: Kasáreň – prízemie, Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termin: 1. – 15. september 2020

Názov: Z rozprávky do rozprávky
Miesto konania: Kasáreň – 2. poschodie, Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termin: 3. september 2020

Názov: Stretnutie s... Máriou Hriešik Nepšinskou
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Názov: Štvrtok? Jedine koncert! Allison Wheeler
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termin: 3. – 30. september 2020

Názov: Stretnutie-Setkání, repríza 35. družobnej výstavy výtvarníkov a fotografov regiónov Trenčín a Uherské Hradište.
Miesto konania: Výstavné priestory Trenčianskeho samosprávneho kraja
Web: www.tnos.sk

Termin: 4. september 2020

Názov: Dni európskeho kultúrneho dedičstva – Star City
Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termin: 5. september 2020

Názov: Kurz vruborezu
Miesto konania: KD S. Dudíka, Myjava (malá nácviková sála)
Web: www.ctkmjjava.sk

Názov: ZUŠ-ka v parku

Miesto konania: Ilava, park na Mierovom námestí
Web: www.ilava.sk

Názov: Promenádný koncert

Miesto konania: Kúpeľné námestie, Trenčianske Teplice
Web: www.teplce.sk

Termin: 5. – 6. septembra 2020

Názov: O gajdošovi a húske
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termin: 6. september 2020

Názov: Pišťalkárske Brvnište
Miesto konania: Historická škola – múzeum, Brvnište
Web: www.pospb.sk

Termin: 7. – 25. september 2020

Názov: KORMAN
Miesto konania: Výstavná sieň Domu kultúry v Partizánskom
Web: www.muap.sk

Termin: 8. september 2020

Názov: Stretnutie s... Martinou Gajdošik Albrechtovou
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

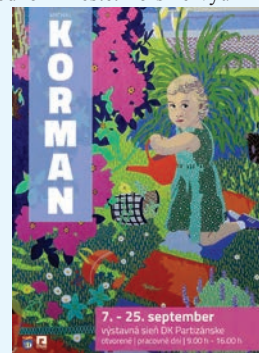
Termin: 10. september 2020

Názov: Stretnutie s... Branislavom Kristínom
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne

7. – 25. september 2020

KORMAN

Výstavná sieň Domu kultúry v Partizánskom bude v septembri patriť dielam tamojšieho rodáka Michala Kormanu. V roku 2009 ho Výbor regiónov označil za jedného zo 100 mladých Európanov s výnimočným tvorivým talentom. Nadaný umelec dnes pôsobí v Paríži, jeho obrazy sú zmesou grafiky a maľby. Známe sú po celom svete a najnovšie sa predstavia aj na hornej Nitre. „Michal Korman prežil detstvo a mladosť v Partizánskom. Práve teraz, v čase obmedzení, sa stalo, že výstava, ktorú mal v Japonsku – Do vnútorných záhrad –, uviazla spolu s ním v jeho rodnom meste. To sme využili a spolu s autorom sme pripravili výstavu Korman,“ informovala Hana Vanková z Mestskej umeleckej agentúry v Partizánskom. Výstavu si môžete pozrieť od 7. do 25. septembra počas pracovných dní od 9:00 do 16:00.

zdroj: muap.sk

Web: www.gmab.sk

Názov: 25 rokov s vami
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termin: 11. – 13. september 2020

Názov: FOOD FEST v parku
Miesto konania: Kúpeľný park Trenčianske Teplice
Web: www.foodfestvparku.sk

Termin: 11. september – 5. október 2020

Názov: Výstava z 57. ročníka celoštátnej postupovej súťaže a výstavy neprofesionálnej výtvarnej tvorby VÝTVARNÉ SPEKTRUM 2020
Miesto konania: Dubnický kaštieľ Dubnica nad Váhom
Web: www.tnos.sk

Termin: 12. september 2020

Názov: Dni sliviek 2020
Miesto konania: Gazdovský dvor Turá Lúka a okolie
Web: www.ctkmjjava.sk

Názov: Divčí saxafónový orchestr

Miesto konania: Kúpeľné námestie, Trenčianske Teplice
Web: www.teplce.sk

Názov: Klasika na zámkoch, hradoch a kaštieloch – Ivana

Ecetová Trio
Miesto konania: Kaštieľ Klátova Nová Ves
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Jesenný piknik
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termin: 13. septembra 2020

Názov: Beckov pre všetkých
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

11. – 13. september

Food Fest v parku

Záver leta a príchod jesene si môžete užiť aj v Trenčianskych Tepliciach. Do tamojšieho Kúpeľného parku sa totiž opäť vráti festival dobrého jedla s názvom Food Fest. „Čakajú vás food trucky, lokálne reštaurácie, sweet corner, baríky s obľúbenými nápojmi a piknik zóna,“ uviedla marketingová manažérka Zuzana Bulková zo spoločnosti SpicyBrown. Celý festival sa navyše nesie v duchu zodpovednosti k životnému prostrediu. Samozrejmosťou tak bude kompostovateľný riad, zálohované poháre, ale aj separačné zóny. Festival sa bude konať v Kúpeľnom parku od 11. do 13. septembra.

foto Marian Drinka

Termín: 14. september 2020

Názov: Hviezdoslavov Kubín

Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Vo víne sú hviezdy
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 14. – 18. september 2020

Názov: Varenie slivkového lekváru
Miesto konania: Gazdovský dvor Turá Lúka
Web: www.ctkmjjava.sk

Termín: 16. september 2020

Názov: Smejko a Tanculienka: Všetko najlepšie!
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.povazska-bystrica.sk

Termín: 17. september 2020

Názov: 66. Hviezdoslavov Kubín – Štúrov Uhrovec – regionálna súťažná prehliadka v umeleckom prednese poézie a prózy mládeže a dospelých
Miesto konania: Budova úradu Trenčianskeho samosprávneho kraja
Web: www.tnos.sk

Termín: 18. – 19. september 2020

Názov: Divadelná Prievidza
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Štyri čarodejnice
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 18. – 20. september 2020

Názov: Divadelná dielňa 2020
Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko v Novom Meste nad Váhom
Web: www.tnos.sk

Termín: 18. – 21. september 2020

Názov: Výtvarný plenér
Miesto konania: pešia zóna Trenčianske Teplice
Web: www.teplice.sk

Termín: 19. september 2020

Názov: TEDx
Miesto konania: Kasáreň, Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termín: 19. september 2020

Názov: OSA CYKLOKRUIHY 2020... 7. ročník
Miesto konania: Nová Dubnica, Mierové námestie
Web: www.osaacademy.sk

Termín: 19. – 20. september 2020

Názov: Regionálna postupová súťaž a prehliadka neprofesionálneho divadla
Miesto konania: ZUŠ I. W. K., OZ Cooltajner, Považská Bystrica; Kúpele Nimnica; ZUŠ Š. Baláža, Nová Dubnica; DK, Ilava; MsDK Dubnica nad Váhom.
Web: www.pospb.sk

Názov: Návrat k tradičným remeslám II.: Drotárstvo
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 20. september 2020

Názov: Trenčiansky polmaratón
Miesto konania: Trenčín
Web: www.trencianskypolmaraton.sk

Názov: Mangalice. Komédia v podaní divadelného súboru HUGO
Miesto konania: Dom kultúry Ilava
Web: www.ilava.sk

Názov: Klasika na zámkoch, hradoch a kaštieloch – Cambiar La Música
Miesto konania: Kostol sv. Bartolomeja v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 21. september 2020

Názov: Mužské oddelenie
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Názov: Alzheimerova choroba
Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

Termín: 22. september – 15. november 2020

Názov: Lucia Mlynčeková (Vý)Stavoprojekt Trenčín
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Termín: 23. september 2020

Názov: Otázky politiky
Miesto konania: Kasáreň, Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termín: 24. september 2020

Názov: 66. Hviezdoslavov Kubín – krajská súťažná prehliadka v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie detí, mládeže a dospelých
Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko Nové Mesto nad Váhom
Web: www.tnos.sk

Názov: Divadelná Prievidza
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 24. september – 22. november 2020

Názov: Erika Miklóšová Abstract landscapes
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Termín: 24. september – 22. november 2020

Názov: Dokument 2020
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Termín: 24. – 26. september 2020

Názov: Horomilfest
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica, Kúpele Nimnica
Web: www.horomilfest.sk, www.pxcentrumpb.sk

Termín: 25. september 2020

Názov: Odkrývame málo známu minulosť Ilavy
Miesto konania: Starý židovský cintorín v Ilave
Web: www.ilava.sk

Termín: 25. – 27. september 2020

Názov: 10. Jasenické nôtanie
Miesto konania: Kostol sv. Michala Archanjela, kultúrno-sportový areál, kultúrny dom, Jasenica
Web: www.pospb.sk

Termín: 26. september 2020

Názov: Konkurz – Krišťaľová väza
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 26. september 2020 o 16.00 h

Názov: Ekumenická bohoslužba
Miesto konania: Panská kaplnka, Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termín: 26. – 27. september 2020

Názov: In vino veritas
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 27. september 2020

Názov: Nedelňa klasika – Ensemble Thesaurus Musicum
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Divadelné predstavenie Sylvia Miláčik v Kursalone
Miesto konania: Kursalon Trenčianske Teplice
Web: www.divadelnajesen.sk

Názov: 120 rokov Zmiešaného speváckeho zboru Ilavčan
Miesto konania: Ilava – farský kostol
Web: www.ilava.sk

Termín: 28. september 2020

Názov: Flores musarum 2020
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.tnos.sk

Termín: 29. september 2020

Názov: Učíme sa umeniu
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

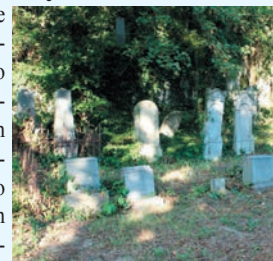
Názov: Tvorím, tvoříš, tvoríme
Miesto konania: Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: 29. september 2020 – 31. január 2021
Názov: Autom okolo sveta – Pedal Planet
Miesto konania: Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

25. september 2020

Odkrývame málo známu minulosť Ilavy

V Ilave sa budete môcť 25. septembra zapojiť do celodennej brigády na židovskom cintoríne. Dobrovoľníci tento priestor nielen vyčistia, ale zároveň sa dozvedia množstvo zaujímavých informácií o kedysi početnej židovskej komunite, ktorá žila na území tohto mesta. „Cintorín je v súčasnosti celý zarastený, brečtan a ďalšie rastliny devastujú staré náhrobné kamene. Ako veľmi sú zničené, zistíme až priamo počas brigády. Zrejme nebude stačiť jedna, uvidíme, koľko dobrovoľníkov sa zapojí,“ uviedla referentka oddelenia kultúry Oľga Tomášová. Súčasťou septembrovej brigády bude aj prednáška odborníka na židovské tradície a zvyky Jána Heveru, ktorý od 16:30 porozpráva o židovskej kultúre a spôsobe pochovávaní zosnulých. Podujatie sa koná v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva 2020.

zdroj: dekd.sk

10. október 2020**Farmárske trhy, prezentácia činnosti MAS**

Domáce mušty, párance z Pukanca, ale aj mäsové výrobky, med, ovocie, sirupy či bylinky – to všetko by malo byť súčasťou Farmárskeho trhu v Myjave. Na ploche hlavného Námestia M. R. Štefánika sa bude konať 10. októbra od 7:00 do 12:00. Ako informovalo za organizátorov Centrum tradičnej kultúry v Myjave, produkty, ktoré budú predajcovia ponúkať a prezentovať, sú vyrobené u nás. Pochváliť sa tak môžu nielen svojou čerstvosťou, ale aj domácou chuťou. Nákupy jedinečných farmárskych produktov trhovníkom spríjemnia Heligonkári z Prietrže. V centre Myjavy tak zažijete atmosféru, ktorú vo veľkých obchodných centrách jednoducho nenájdete.

archív mesta Myjava

Termín: 29. – 30. september 2020

Názov: Krojo-veda
Miesto konania: Rudník
Web: www.ctkmyjava.sk

Termín: 30. september 2020

Názov: 66. Hviezdoslavov Kubín – Štúrov Uhrovec – krajská súťažná prehliadka v umeleckom prednese poézie a prózy mládeže a dospelých
Miesto konania: Dom kultúry Ľ. Štúra, Uhrovec
Web: www.tnos.sk

Názov: Len si pospi miláčik – divadelné predstavenie
Miesto konania: Spoločenská sála Domu kultúry Partizánske
Web: www.muap.sk

Termín: 1. október 2020

Názov: Instagram ako fenomén súčasnosti a možnosti bezpečného zdieľania
Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

Termín: 2. október – 13. november 2020

Názov: Výstava Združenia poľských pastelistov (Wystawa Stowarzyszenia Pastelistów Polskich)
Miesto konania: Výstavné priestory Trenčianskeho samosprávneho kraja
Web: www.tnos.sk

Termín: 3. október 2020

Názov: JABLONKOVE KUMŠTOVANIE
Miesto konania: Jablonka
Web: www.ctkmyjava.sk
Anotácia: Interaktívne podujatie pre verejnosť zamerané na revitalizáciu a upevnenie tradície ovocinárstva a spracovania ovocia – jablák v pôvodných pestovateľských a produkčných oblastiach Myjavska.

Názov: inSPORTline NIGHT RUN 2020
Miesto konania: Hviezdoslavovo námestie – Trenčiansky hrad, Trenčín
Web: www.trencianskypolmaraton.sk

Termín: 3. – 4. október 2020

Názov: Prievidzské zborové dielne
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Vojna dvoch rodov
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 4. október 2020

Názov: Teplické mechy
Miesto konania: Amfiteáter ZŠ A. Bagara, Trenčianske Teplice
Web: www.teplice.sk

Termín: 4. – 10. október 2020

Názov: Svetový kozmický týždeň
Miesto konania: Hvezdárň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 6. október 2020

Názov: Literárne soirée
Miesto konania: Klub Lúč, Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: 7. október 2020

Názov: Prednáška Pavla „Hiraxa“ Baričáka na tému: Od výchovy detí k partnerským vzťahom v dospelosti
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 8. október 2020

Názov: Panikári
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 9. – 11. október 2020

Názov: Tanečný seminár – metodika výučby ľudového tanca
Miesto konania: Rudník
Web: www.ctkmyjava.sk

Termín: 10. október 2020

Názov: Toč sa toč
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pospb.sk

Názov: Farmárske trhy, prezentácia činnosti MAS
Miesto konania: Nám. M. R. Štefánika v Myjave
Web: www.ctkmyjava.sk

Názov: Párty EKORobot
Miesto konania: Dom kultúry nám. SNP Partizánske
Web: www.hvezdaren.sk

Názov: Jeseň na hrade
Miesto konania: Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Názov: Komentovaná prehliadka výstavy „Život roľníka“
Miesto konania: Kasáreň, Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termín: 10. – 11. októbra 2020

Názov: Tekvicový festival
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Názov: Thalia
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 11. október 2020

Názov: Koncert úcty
Miesto konania: Spoločenská sála Domu kultúry Partizánske
Web: www.muap.sk

Termín: 12. – 16. október 2020

Názov: Priadky v Gazdovskom dvore Turá Lúka
Miesto konania: Gazdovský dvor Turá Lúka
Web: www.ctkmyjava.sk

Termín: 12. – 23. október 2020

Názov: Jubilea
Miesto konania: Výstavná sieň Domu kultúry v Partizánskom
Web: www.muap.sk

Termín: 13. október 2020

Názov: Rozprávkové javisko
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.pospb.sk

Termín: 14. október 2020

Názov: PACI PAC
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 15. október 2020

Názov: Štvrtok? Jedine koncert! Ondřej Štveráček Quartet
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi

Web: www.rkcpd.sk

Termín: 16. október 2020

Názov: Festival vedy a techniky pre Trenčiansky kraj
Miesto konania: MÚA – Dom kultúry, Partizánske
Web: www.hvezdaren.sk

Názov: Koyšove Ladce
Miesto konania: Kultúrny dom, Ladce
Web: www.pospb.sk

Termín: 17. október 2020

Názov: Cena Karla Čapka
Miesto konania: Trenčianske Teplice
Web: www.teplice.sk

Názov: Z našej kuchyne
Miesto konania: Posádkový klub (Dom armády), Hviezdoslavova 16, Trenčín
Web: www.tnos.sk

Názov: Salming Beh od hradu k hradu
Miesto konania: od hradu Beckov do Lesoparku Brezina – blízko Trenčianskeho hradu
Web: www.trencianskypolmaraton.sk

Termín: 17. – 18. október 2020

Názov: Návrat k tradičným remeslám II.: Paličkovaná čipka
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Šarkaniáda
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 18. október 2020

Názov: Keď si ja zaspievam
Miesto konania: Kultúrny dom, Papradno
Web: www.pospb.sk

Názov: Divadelné predstavenie Podfúk v Kursalone
Miesto konania: Kursalon Trenčianske Teplice
Web: www.divadelnajesen.sk

Termín: 20. október 2020

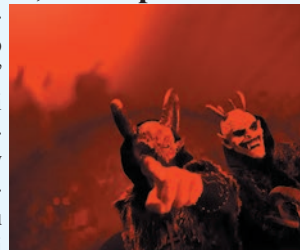
Názov: Štyria chlapi a Adela
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 21. október 2020

Názov: Mladý moderátor

31. október 2020 od 16.00 h do 20.00 h**Nebo, peklo, Krampus**

Posledný októbrový deň tohto roka budú môcť návštevníci spoznať zázraky dominanty Trenčína ne-tradične. Spolu s pekelnými

tvorí zo skupiny Krampus sa vydajú na originálnu cestu po Trenčianskom hrade. „Pri strašidelnej prechádzke budú na návštevníkov číhať čerti, ktorých charakterizujú dokonale a realisticky vypracované desivé masky a kostýmy. Ich show a exhibícia sú strhujúce, testujú hranice odvahy a sľubujú nezabudnuteľný večer.“ priblížila Radovana Keliarová z oddelenia marketingu a komunikácie Trenčianskeho hradu. Večerná prehliadka hradu s čertovskou atmosférou je určená pre deti, ale i dospelých. „Počas podujatia sa hostia dostanú aj na Matúšovu vežu, ktorá má vo večerných hodinách pri pohľade na rozsvietené mesto pod hradom zvláštnu čaro“ doplnila Keliarová.

Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

Názov: WEST SIDE STORY
Miesto konania: STC Aréna (športová hala) v Púchove
Web: www.kultura.puchov.sk
FB: Divadlo Púchov

Termín: 22. október 2020

Názov: Youtube ako hlavný zdroj rád a právd
Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

Názov: Divadelné predstavenie
Miesto konania: Trenčianske Teplice
Web: www.teplice.sk

Termín: 23. – 25. október 2020

Názov: Festival Stanislava Chrena
Miesto konania: Kanianka
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 24. október 2020

Názov: OSA TRÁVATHLON 2020... 6. ročník
Miesto konania: Košeca, Futbalové ihrisko
Web: www.osaacademy.sk

Termín: 25. október 2020

Názov: Považská hitparáda
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcenrumpb.sk

Termín: 27. október 2020

Názov: Učíme sa umeniu
Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 27. – 28. október 2020

Názov: Krojo-veda
Miesto konania: Rudník
Web: www.ctkmyjava.sk

Termín: 28. – 30. október 2020

Názov: Mládež spieva
Miesto konania: Prievidza
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 29. október 2020 o 16.00 h

Názov: Život roľníka – prednáška na tému: zvyky a rituály v roľníckej rodine
Miesto konania: Kongresová sála Trenčianskeho múzea v Trenčíne
Web: www.muzeumtn.sk

Termín: 31. október 2020 od 16.00 h do 20.00 h

Názov: Nebo, peklo, Krampus
Miesto konania: Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termín: 30. – 31. október 2020

Názov: Pod rúskom noci
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!

**VIAC POZVÁNOK NÁJDETE NA
WWW.TRENCINREGION.SK**

Otestujte si vedomosti o Trenčíne a okolí

1. Aký prívlastok mali nohavice, ktoré kedysi nosili muži v Opatovej počas robotného dňa?

- a) krpaté
- b) tusté
- c) cenké

2. Kedy prešiel posledný vlak po lesnej trati Selec – Trenčín?

- a) 27. apríla 1929
- b) 2. marca 1930
- c) 9. mája 1931

3. Hygienici pravidelne kontrolujú len štyri kyselky v okolí Trenčína. Ktorá medzi ne nepatrí?

- a) chocholanská kyselka
- b) kubranská kyselka
- c) záblatská kyselka

4. Na južnej fasáde kaštieľa v Záblatí sú namalované slnečné hodiny s obrazom

- a) pegasa
- b) medúzy
- c) sfingy

5. Aká je dĺžka cyklotrasy, ktorá tento rok spojila Trenčín s Nemšovou?

- a) 11 kilometrov
- b) 12 kilometrov
- c) 20 kilometrov

**Šprávne odpovede:
B, C, C, A, A**

KÔPROVÝ PODMASLOVÝ BÁLEŠ

(Jedlá z Podjavorinskej kuchyne, Klub Podjavorinských rodákov)

Klasické kysnuté cesto vložíme na vymastený, múkou vysypaný plech (cesto má byť tenké, asi 1 – 1,5 cm) a potrieme tzv. „podmaslím“, ktoré husto posypeme jemne nakrájaným kôprom (môže byť aj sušený). Podmaslie je vlastne bešamel a pripravíme ho takto: z 1/8 masla a asi 2 kopcom naplnených lyžíc múky urobíme bledú zápražku a po častiach do nej prilievame asi 1/2 litra mlieka (sladkého alebo kyslého), príp. cmaru. Za stáleho miešania varíme do zhutnutia asi 20 minút. Osolíme, okoreníme a do hotového vmiešame 2 rozšľahané vajíčka.

Trenčín región, dvojmesačník, september – október 2020, číslo: 4, ročník V., vyšlo: 3.9.2020. **Vydáva:** Trenčín región, Krajská organizácia cestovného ruchu (KOČR), adresa: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín, IČO: 42377897, poštová adresa: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. **Redakčná rada:** Eva Frývaldská, Lenka Kukučková, Veronika Nemšová. **Redakcia:** Radovan Stoklasa – šéfredaktor a kolektív autorov. **Foto:** Radovan Stoklasa, archív redakcie – ak nie je uvedené inak. **Kontakty** – email: redakcia@trenclinregion.sk, web: www.trenclinregion.sk. **Náklad:** 111 300 ks, distribúcia v Trenčianskom samosprávnom kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok, obce a mestá nad 3000 obyvateľov: OcÚ, MsÚ, elektronická podoba: www.trenclinregion.sk. Zaregistrované na MK SR, EV 5360/16, ISSN 2453-7942. Autorské práva vyhradené – použitie len so súhlasom vydavateľa.

Redakčná uzávierka čísla IV/V: 25. august 2020, najbližšie číslo vyjde 2. novembra 2020.

Krížovka

Pranostika	značka nemeckých automobilov	1. časť tajničky	posielalo (bás.)	hustá nebielená bavlnená tkanina	obkrútilo	citoslovce zvolania na vola	mastné horniny	kóľňa	Autor krížovky: Juraj Mitošinka	utajene	kritizovanie	ovos, po anglicky	značka pre kilojoule	2. časť tajničky	črevný nálev
vyskočíš									skočí (hovor.)						
spôsobilosť rozčarovania									rodák Erik (dom.)						
ubralo (zastar.)						bojová látka tvorca, pôvodca							značka berýlia tušíme (expr.)		
Pomôcky: salep, enema, rimur, laudátor	výkvet stredoažijský nápoj						plnivo do betónu múza herec					šumenie jednotky hmotnosti			
rozhodujúci úder v boxe								zápal ucha islandská básnická forma							
skratka umeleckej agentúry			bohoslubný stôl drobie						kopaním skypria mužské meno						papagáj
skr. Medzinárodného maratónu mieru				druh horniny Adolf (dom.)					Anna (dom.) nepopásaj						
anglická dĺžková miera					obyvateľ Ríma tenká lata						staroškandinávsky praobor láme				
bezlistá byľ nesúca kvet						mužské meno trestné (zastar.)						Erika (dom.) hlučne kráčajú			
Pomôcky: Ister, kapron, oolit, Ymir, NSU	poroba, nesloboda niekde						rapotanie menšia dodatočná úprava						kypri pôdu pluhom týčilo sa		
pokútny obchodník (pejor.)								mladá samica cukrový roztok							
ruský súhlas			územná jednotka mala určitú chuť						šiator vystihni zmysel					3. časť tajničky	vystav žiareniu
citoslovce mrzutosti				mužské meno lejak (expr.)					časť gauča hľuzy vstavačov						
biblické mužské meno					grécky boh vých. vetra rapotalo						polož na miesto sprievodca lodí				
grécke pomenovanie Dunaja						šúchal, trel syntetická tkanina								otlač siliaca (zried.)	
Pomôcky: kumys, oti-tída, aryt, pilav, etol	nijako skos						polovica osi rímske číslo 52						značka rádia kalit, po česky		
pochytil								kto robí pedikúru pohonná zmes							
obidva				ostro páchne (expr.) šarha					druh jedla judejský kráľ						pohrebna hostina
aký (hovor.)			vzácnosť skratka infarktu myokardu						Viliam (dom.) značka lutécia						
ofúkalo								hlúposť (pejor.)							
milénec Dailly							chválo-rečník (kniž.)								

Výhercom putuje Turistický bedeker Trenčín región

V minulom čísle dvojmesačníka Trenčín región sme hľadali citát o cestovaní: Múdry cestovateľ nikdy neopovrhne svojou vlastnou krajinou. Počas letných mesiacov nám mailom i poštou prišlo 186 správnych odpovedí. Z nich sme vyžrebovali piatich výhercov, ktorí získali Turistický bedeker Trenčín región. Môžu sa naň tešiť: Jožo Chupáč, Trenčín, Anna Vávrová, Považská Bystrica, Pavol Štukovský, Lednické Rovne, Vojtech Filin, Trenčín a Evka Hrušková, Bánovce nad Bebravou. Všetkým výhercom gratulujeme.

Aj v aktuálnom čísle nesmie chýbať krížovka. Tentoraz sa v nej ukrýva pranostika. Jej znenie nám posielajte najneskôr do 20. októbra 2020 na redakčný e-mail: redakcia@trenclinregion.sk, alebo poštou na adresu: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. Výhercovia sa môžu opätovne tešiť na zaujímavé ceny. Držíme palce.

(ред)

Búdka v spálni

Prievidžan Michal Dobiaš o tom, ako sa rodí originálna galéria

Kedysi to bolo banícke učilište. Dnes v tejto budove vzniká Galéria Jabloň. Galéria v zmysle pasáž. Sledovať prerod budovy v priamom prenose fascinuje aj tých, ktorí sa architektúre nevenujú profesijne.

Zo školy sa stáva kultúrne a kreatívne centrum, kde okrem iného nájdeme aj múzeá. Múzeum Vtedy, Múzeum histórie Prievidze či ukážkový sociálny byt.

„Termínov som mal už asi sedem. Že ste to vy, môžem vám povedať aj ten ôsmy,“ s úsmevom komentuje čas otvorenia múzea Michal Dobiaš, ktorý s týmto nápadom prišiel. Začalo sa to vášňou pre telefóny. Keď ich začalo pribúdať, povedal si, že z nich môže byť pekná zbierka hodná výstavy. Výnimočným kúskom, ktorý nám dokonca rozbalil a ukázal v plnej kráse, je telefónna búdka. Veľa ich na svete nie je.

„Keď som bol na výstave v Brne, pani sprievodkyňa sa pri takejto istej zastavila a hovorila nám o nej ako o jedinej na území Česka a Slovenska. Tak som ju skromne opravil, že určite

nie je jediná, že takú istú mám doma v spálni. Uverila, až keď som jej ukázal fotku. Samozrejme, nemal som ju v spálni, ale bola moja. Nevieť, ako vyzerajú dnešné prehliadky v brnianskom múzeu, ale minimálne túto vetu

by sme z nej pokojne volali.

V depozite má však okrem telefónov aj ďalšie zbierkové predmety – od obchodných pokladníc a váh cez televízory, žehličky až po školské lavice. Všetko v perfektnom stave. A to je

o jedinečnosti telefónnej búdky pani sprievodkyňa skorigovala,“ spomína na zážitok Michal, kým nám pózuje v čerstvo odkrytej búdke. Ešte aj dnes má funkčné elektrické rozvody a ak sa nájde vhodný telefónny aparát, mohli

aj podmienka, ak chce niekto darovať „starožitnosť“ do vznikajúceho múzea. Vec nemusí fungovať, ale musí byť vizuálne nepoškodená.

„Zozbierať predmety nie je problém. Dve miestnosti depozitu máme plné.

Chcem však tomu dať myšlienku, aby sa sem ľudia radi vrátili, aby si povedali, že to má význam,“ vysvetľuje Michal. Keď sa ho pýtame, aký starý kúsok sa už považuje za historický, hovorí, že momentálne zháňa aj iPhone 1. Dostávame sa dokonca do elektrickej rozvodne, ktorá ešte vlni fungovala. Dnes je však elektrina v budove prerobená, a tak sa donedávna funkčná miestnosť stáva múzejným exponátom.

Svoju miestnosť v Múzeu Vtedy budú mať telefóny, televízory, domáce spotrebiče, nájdete tu ukážkovú predajňu Jednoty. Michalovou srdcovou záležitosťou je však myšlienka Múzea starej Prievidze. Prechádzame chodbou v suteréne budovy. „Na stenách bude zobrazená zlatá prievidzská ulička. Tu po pravej strane vstúpime do Kina Slávia, v ktorom nebude chýbať funkčný dobový premietač, staré kinosedáčky pre 80 až 100 ľudí, a tiež chceme múzeum vybaviť televíznymi kamerami. Vo svojej zbierke mám dokonca plagát z roku 1936. Na ten rok som však musel prísť vylučovacou metódou. Sú na ňom vypísané filmy s dátumami, ale bez roku. A tak som vygúglil, kedy mali filmy premiéru, a zároveň som si overil, na aký deň vychádzali jednotlivé premietania. Bude tu aj pódium, kde sa môžu realizovať divadelníci. Dúfam, že pódium sa nám podarí spraviť tak, aby príjemne vyzdalo. Aby sme sa pri predstaveniach vrátili v čase,“ ukazuje Michal na zatiaľ holé steny, ktoré však už teraz vidí vo svojich predstavách ako naozajstné Kino Slávia.

Vedľa zas bude miestnosť s podtitulom – Fotograf, ateliér – Adolf Kramer. Tento pán totiž predtým, ako bol deportovaný a zavraždený v koncentračnom tábore, fotil starú Prievidzu. „A práve jeho fotky by mali zdobiť túto miestnosť. Budem rád, ak ateliér doplní zväčšovacia technika,“ pokračuje v predstavovaní svojich snov zaniatený Prievidžan. No čo už má reálnejšie kontúry, je budúci vstup do múzea. Tvoriť ho bude autobusová zastávka, na ktorej bude „štikačka lístkov“. „Hľadám ešte originálny prievidzský MHD lístok, podľa ktorého by som dal vyrobiť repliky. A tie budú vstupenkami.“

(gab)